

Abstrakt

Kouření je rizikový faktor ve vztahu ke zdraví a negativní účinky kouření na zdraví jsou již velmi dobře známy. Přesto je prevalence kouření stále poměrně vysoká a kouření tak způsobuje mnoho úmrtí na různé nemoci spojené s užíváním tabáku. Těmto úmrtím by bylo možné předejít účinnou prevencí. Sledování užívání tabáku je pro účinnou prevenci klíčové. Proto se sledováním užívání tabáku zabývají různé mezinárodní i národní studie a jejich výsledky se často liší. V této práci porovnávám dostupné zdroje dat o kouření, které jsou realizovány v České republice za posledních téměř třicet let.

V práci je analyzováno celkem šest opakovaných průřezových studií. Pro porovnání studií mezi sebou i ohledně vývoje v čase byla vypočítána standardizovaná míra prevalence kouření u všech analyzovaných studií. Pro podrobnější porovnání byla využita binární logistická regrese. Dále byly zjišťovány rozdíly v sociálních nerovnostech hodnocených na základě vzdělání mezi analyzovanými studii.

Mezi analyzovanými studii byly v prevalenci kouření nalezeny statisticky významné rozdíly. Dále byl také v jednotlivých studii nalezen různý směr trendu vývoje prevalence kouření. Klesající trend pro obě pohlaví byl nalezen pouze u studie HIS/EHIS. Rozdíly mezi studii byly nalezeny i v prevalenci kouření podle vzdělání. Ve všech studii bylo potvrzeno, že vzdělání souvisí s prevalencí kouření a u respondentů s nižším vzděláním je prevalence kouření vyšší než u těch více vzdělaných. Relativní rozdíly však podle vzdělanostních kategorií byly mezi studii značné.

Příčinou těchto rozdílů může být velké množství možných zkreslení. Studie se lišily v použité metodice i ve formulaci otázek použitých ke zjišťování kouření. Tyto rozdíly byly nalezeny nejen napříč studii, ale také v rámci jedné studie v průběhu času. Při zjišťování prevalence kouření je tedy nutné pamatovat, že výsledky se mohou lišit podle použitého zdroje.

Klíčová slova: kouření, tabák, prevalence, porovnání studií, vývoj, sociální nerovnosti, Česko